

τή λέξη *δγρδ* (ἀφού μουσκίβονται ἀπό κάπιο *δγρδ*) κι ἀπορῶ πῶς ἔχοντας τόσο ὁμορφῆ κ' ἐκφραστικὴ λέξη τὴν ἄφισε καὶ πῆρε τὸ *ζουμί*. Ὁ Ψυχάρης μούγραφε κάποτε πῶς δὲν πρέπει νὰν τὴν πετάξουνε τὴ λέξη *δγρδ* ἢ *δγρδ* ἀφού μπορούμε νὰν τὴ μεταχειριστοῦμε σὲ ἐπιστημονικὲς ἀνάγκες. Καὶ θαρρῶ πῶς ὁ Δάσκαλός μας, ὅπως καὶ σ' ἄλλα τᾶλλα, ἔχει δίκιο καὶ σ' αὐτό.

Ὅπως τὸ *Ζουμί*, ἔτσι καὶ τὸ *Καρβουνικό ξυρό*, ἔτσι κ' ἓνα δυὸ ἄλλα τίτια, δὲν πρέπει νὰν τὰ καταλογίσουμε τῆς κ. Π. γιὰ λάθια. Ἡ κ. Π. τραβήχτηκε σ' αὐτὰ ἀπὸ τὴν κεντρικὴ ἰδέα τῆς νὰ γράψει ἐπιστημονικὸ βιβλίο στὴν καθάρια καὶ κανονικὴ δημοτικὴ γλώσσα. Καὶ τὸ κατάφερε. Νὰ τί πρέπει νὰ κοιτάζει κανεὶς. Κι ὅταν τὴν ζητάζει ἀπ' αὐτὴ τὴ μεριά τὴ δουλιὰ τῆς κ. Π. δὲ δυσκολεύεται νὰν τὸ παραδεχτεῖ, καθὼς τὸ παραδέχτηκε κ' ἐγὼ, πῶς εἶταν ἀπαραίτητο νὰ μεταφραστοῦν κ' οἱ ἐπιστημονικοὶ ὅροι γιὰ νὰ μὴ λερώνει καμιά ξένη λέξη (ἀφού ξένη γιὰ μᾶς εἶναι ἀλάκαιρη ἢ καθαρεύουσα) τὸ ὀλοκάθαρο κ' ἔφταπάρθενο δημοτικὸ βιβλίο τῆς.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Δ Ε Α Ν Τ Ρ Ο Σ

1.

Στὸν πύργο τῆς φέγγει ἓνα φῶς
 Ἄστρο μονάχο τώρα
 Μέσ' τοῦ πελάου τὸ μάνιασμα
 Καὶ τῆς νυχτιάς τὴ μπόρα.

—Μὲ μιὰ πλεξιὰ καὶ βρέθημα
 Στὸν πύργο τὸ δικό τῆς,
 Ἡ μπόρα ἀκόμα νὰ βασιᾶ
 Καὶ νᾶμαι σὸ πλεβρό τῆς.—

Τᾶστροπελέμι βρόντηξε
 Καὶ τᾶξιο παλληκάρι
 Σημάδεψε σὴ λάμψη του
 Τὸ δρόμο πού θὰ πάρη.

2.

Καὶ μιὰ ψηλά σὰ σύγνεφα,
 Στὸν ἄδη μιὰ τὸν φέγγει
 Σὰ φτερωμένός Πήγασος
 Τὸ κῦμα πού τὸν παίρνει.

Κι ἄστραψε πάλι κ' ἔλαμψεν
 Ἄντίμου τοῦ κυμάτου

Ὁ βράχος ὁ κατὰμβρος
 Μὲ τὰ πολλὰ γκρεμὰ του.

Κι ὁ νιὸς μὲ βία φώναξε
 Μπρὸς σιάνοιγμένο μῆμα
 —Μέρισσε βράχο νὰ διαβῶ
 Μὲ τάντριωμένο κῦμα!—

3.

Γιὰ λίγη ὥρα ἢ σκοτεινιά
 Κι ἀπὲ φως πλημμύρα
 Γύρω σὰ μάτια τῆς ψυχῆς
 Κι τῆς ἀγάπης μύρα.

Σὰν τοῦγιναν προσκέφαλο
 Σιὸν ἔβνο πού κοιμήθη
 Τῆς πολυγαπημένης του
 Τὰ πονεμένα στήθη.

Κι ἀχώριστος σιάνγυριστο
 Μανροταξίδεμά του
 Μὲ τὴν ἀγάπη χαίρουσαν
 Καὶ μὲ τὸ πέταμά του.

ΒΑΡΕΝΤΗΣ

ΔΙΑΜΑΝΤΙΑ

Συναζῶ ἐδῶ μερικὲς λέξεις τῆς δλοζώντανης δημοτικῆς μας γλώσσας, λέξεις γεμάτες ποίηση καὶ μουσικὴ, λέξεις πού (καθὼς λέει ὁ Ψυχάρης) «ὅταν τίς λὲς ξανοίγουνε μπροστά σου κόσμοι καὶ κόσμοι, βλέπεις ἀλάκαιρη, πού νὰ ποῦμε τὴ Δημιουργία, βλέπεις τὴ θάλασσα μὲ τοὺς ἀνέμους, τὸν οὐρανὸ μὲ τὰ σύννεφα, τὸν ἄθροισμα μὲ τὰ ὄνειρά τῶν σου» (Γιὰ τὸ Ρωμ. Θεατρ. σελ. 38).

Οὐρανί (πρβλ. τὸ λατ. caeruleus-a-um) = γαλανός, πῶχι τὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ. — Οὐρανιά μάτια, οὐρανιά θλασσα, οὐρανί ζουναί κ.τ.λ.

Ἄηδονόλαλος (ἡ καὶ —οῦσα, —ο) = πού λαλεῖ μελωδικὰ καὶ πονετικὰ σὰν ἀηδὼν. — Ἄηδονόλαλη λύρα ἀηδονολαλοῦτα γλώσσα, ἀηδονόλαλο παλληκάρι κ.τ.λ.

Ριζοβουνιά (ἡ) = ἡ ρίζα τοῦ βουνοῦ, τὸ κάτω — κάτω μέρος τοῦ βουνοῦ (ὑπώρεια).

Κυματόδατος (ἡ —ο) (πρβλ. κυματοπλήξ) = πού τόνε δέρνουν τὰ κύματα, πού τόνε χτυπάει ἡ θάλασσα, πολυθλασιμένος. — Κυματοδάτο κα-

ράβι, κυματοδάτο καρδιά, κυματοδάτο φῶμα(1).
 Δαμπόσσα (ἡ) = ἡ λάμψη, τὸ φῶς πού ἀφίνει κᾶποι σῶμα φωτεινὸ.

Κανελλοθρεμμένος (ἡ —ο) = κατὰ λέξη θὰ πῆ θρεμμένος μὲ τὴν ἀρωματικὴ κ' εὐγενικὰ κανέλλα, καλο-ἀναθρεμμένος λοιπὸ, μὲ τρόπους καλοὺς καὶ προκοπή. — Κανελλοθρεμμένη κορασιά κτλ. Τὴν ἴδια σημασία ἔχει καὶ τὸ

Μοσκαναθρεμμένος (ἡ —ο) = κατὰ λέξη: ἀναθρεμμένος μὲ μόνους καὶ μυρουδιές, δηλ. μ' ἐπιμέλεια καὶ φρόνηση ἀναθρεμμένος, ἄθροπος μ' ἀναθροφή. — Τὴ λυγερή, τὴν ἐκλεχτή, τὴ μοσκαναθρεμμένη (στίχ.) κτλ.

Φεγγαροπρόσωπος (ἡ —ο) = μὲ πρόσωπο στρογγυλὸ κ' ὁμορφὸ σὰν τοῦ φεγγαριοῦ. — Φεγγαροπρόσωπη παρθένα κτλ.

1) Εἶναι καὶ ρῆμ. φτωματῶ = βρωμάω σὰν τὸ φῶμα. Φτωματισμένος ἄθροπος κ.τ.λ.

ΜΙΚΗΣ ΜΕΓΙΣΤΕΑΣ

— Δὲν ὑπάρχει πιά κχιμὰ ἐλπίδα νὰ ιατρευτεῖ ἀπὸ τὴ διπλωματομανία τοῦ ὁ τύπος μας.

— Μάλιστα δυὸ τρεῖς φημερίδες, σὰν τὴν «Ἐσπερινή» λ. χ. καὶ τὴν «Ἀστραπὴ» ξεφουρνίζουν ἡ κάθε μιὰ κι ἀπὸ μιὰ ντουζίνα διπλωματικὲς γνώμες τὴ μέρα.

— Καὶ τὸ λυπηρὸ εἶναι πού ὁ κοσμάκης τίς χάρτει κι ἀπεκουτίζεται.

— Τὸ ἀνάγνωσμα πού καιρὸ τώρα δημοσιεύει τὸ «Ἄστρο» γιὰ τὴν «ἐπιθετικὴν Κερύδαλον» εἶναι πρῶτης σειράς.

— Καὶ ἀληθινὰ νὰ μὴ εἶναι ἄλλα ὅσα γράφει, εἶναι ὅμως διασκεδαστικώτατα καὶ μὲ περίσσια χάρη γραμμένα.

— Ἡ κατὰ βάση μάλιστα τοῦ Παπα-Βλασιδῆ ἀξίζει ἀλάκαιρο Βασίλειο. «Φανταστεῖτε, λέει ὁ διασκεδαστικώτατος παπῆς, μιὰ μέρα ὁ Δοῦξ μού ζήτησε ὀχτὼ δεκάρες δανεικὲς γιὰ νὰν εἶδε ἀπὸ τὸ Φάληρο στὴν Ἀθήνα τρίτη θέση».

— Τίτιο Δοῦκα, ἀλλὰ Σακουλὲ, δὲν πρέπει νὰ λυπάται καθόλου ὁ κ. Καροῖσος πού τὸν ἔχασε ἀπὸ γαμπρό. Ὁ μακαρίτης Κόμης Δεκάστρος κι ὁ ἀθάνατος Πρίγκηπας Ἀθηρινόπουλος εἰντουσαν πολὺ ἀξιοπρεπέστεροι κι ὅμως κανεὶς Ἀθηναῖος νοικοκύρης δὲ λαχτάρησε νὰν τοὺς κάνει γαμπρούς.

ΒΓΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ:

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

«ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ

ΤΟΥ ΔΕΙΛΙΝΟΥ»

καὶ πουλιέται στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Ἐλευθερουδάκη καὶ Μπέκ δυὸ δραχμῆς.

ταπί, ἡ πέφκι (1), ὅπως τὸ λέει ἡ μάνα μου μὲ τὴ βυζαντινὴ του ὀνομασία, ἀπλωμένο κεῖ ἀπ' τὴ μέρα ἀκουμπώντας τὸ κεφάλι μου στὴν ἀπαλάμη καὶ στηριζώντας καταγῆς τὸν ἀγκῶνα.

Βλέπω τὸν οὐρανὸ κ' ἡ ψυχὴ μου βυθίζεται σὰ μυστήρια τῆς δημιουργίας, κάπου δυὸ ἄστρα πλάι πλάι μού φαίνονται σὰ δυὸ μάτια πού ἐπίμονα μὲ βλέπουνε, μὲ βλέπουνε. Κάποιο νυχοπούλι θρηνολαλεῖ ἀπ' τὸν πέρα λόγγο σὲ μιὰ στιγμὴ ἓνα σύγκρου διατρέχει τὸ κορμί μου, κι ἀρχινῶ νὰ μουρμουρίζω τοὺς στίχους τῆς «Πενταγιώτισσας».

— «Νύχτα κατὰμβρη, μάνα τοῦ τρόμου, ἔξυπος βρίσκουμαι σὸ φτωχικό μου, κτλ.»

Ἐκεῖ πού μουρμουρίζω μού ἔρχεται σὰν ἀποκάτωμα, ὅμως δὲν μπορῶ νὰ βεβαιώσω ἂν ἀποκοιμήθηκα ἢ ἂν εἶμαι ζυπνητός, γιὰτὶ καὶ τ' ἀστέρια βλέπω καὶ τὸ ποίημα ἔξακολουθῶ νὰ ψουφουρίζω.

Σιγὰ σιγὰ κάτι συννεφάκια συμαζέβουνται γύρω σὰ δυὸ τ' ἀστέρια ἐκεῖνὰ καὶ κανουν ἓνα φανταστικὸ κεφάλι. τ' ἀστέρια εἶναι τὰ μάτια του καὶ μὲ βλέπουνε, καὶ μὲ βλέπουνε. Κ' οἱ διάφοροι ἴσχοι οἱ σκορπισμένοι σὸ ἀπειρο πυκνώνουνται, πυκνώ-

1) πέφκι (=ἐπιύχιον) = μικρὸς σελιαντὲς ἢ χαλί πού πᾶνε ἀπάνου τὴν πρῶσικὴ τους.

νουνται καὶ κανουν τὸ κορμί. ἓνα κορμί γιγάντιο, τὸ ἓνα πόδι του μὲς' σὸ πῆλαο, τ' ἄλλο πᾶνου σὸ βουνο. Καὶ τώρα κάμνοντας κάτι σκουληκολογίσματα ἀρχισε νὰ προμαζώνεται, νὰ μικραίνει. Ὅσο μικραίνει τόσο γίνεται διάφανο. Νὰ το, ἔρχεται κατὰ μένα, ἦρθε κιόλας χόπ! Στέκεται ἀπὸ πᾶνου μου. Ἴδιος ὁ κοκκαλιάρης ἐκεῖνος πού εἶχανε μιὰ φορὰ, σὰν εἶμουνα μικρός, στὴ βιτρινα ἓνος φαρμακειοῦ, κ' εἶταν ὁ τρόμος μου. Τὰ μάτια του φλόγες, εἶναι κείνα τὰ ἴδια τ' ἀστέρια καὶ μὲ βλέπουνε, καὶ μὲ βλέπουνε.

Ἡ παρουσία του μὲ σταναχωρεῖ, μὲ πνίγει, θὰ σκάσω, τί νὰ κάμω πῶς νὰ γλυτώσω! Τί μύτη εἶν' ἐκείνη; μιὰ συχαμερὴ τρύπα μὲ λίγο χόντρο μπροστά. τὰ σαγόνια του τὰ κοκκαλιένια, τὰ δλόγμνα, τί ἀποτρόπαια! τὰ δόντια του δίχως γούλα, τί ἄγρια καὶ τί ἀπαίσια! τὰ λιγνὰ ποδαροκάλαμα καὶ τὰ σερπετὰ χεροκάλαμα μού φέρνουνε φρίκη. Τὰ χέρια του, τὰ γραπωμένα σὰν ὄρνιου νυχοδάχτυλα, θαρρῶ θ' ἀπλωθοῦνε σὸ λαιμό μου νὰ γαντζώσουν τὸ λαρύγγι μου νὰ τὸ ξεριζώσουνε. (Ὁ θρῆνος ἀπ' τὸ νυχοπούλι μού φαίνεται τώρα πῶς βγαίνει μὲς' ἀπ' τὸ στήθος του τὸ κοκκαλιάρικο πού ἀνεδοκατεβαίνουν οἱ πλεβρές του σὰν τοῦ τζιτζικὰ τὰ στήθνα.

Κουρᾶ τὰ κακορίζικα σαγόνια του. Θὰ μού μιλήσει. Νὰ μού μιλεῖ, μού μιλεῖ σὸ ρυθμὸ τῆς «Πενταγιώτισσας» πού γυρίζει ἀκόμα σὸ μυαλό μου.

— Ἐγὼ 'μαι τῆς μορφῆς ἡ καταλύτρα, νεράκιδα τοῦ θανάτου παρωρίτρα.

Τὰ κρῖα ἀπὸ τὰ χέρια μου τὰ κοκκαλιένια ὄλοι τὰ τρέμουν καὶ μὲ λέν *Μελίνα*.

Ἄπ' τὰ κατὰχτόνια σταλμένη τώρα, θρῆνο πού χῶνω ἐγὼ σ' ἀπτήν τὴ χώρα!

Κι ἀνοίγοντας τὸ χαώδικο στόμα τῆς πατᾶ ἓνα χάχλανο ἀπάισιο, ἐνῶ ἐγὼ λέω μέσα μου, πᾶντα στὸν ἴδιο ρυθμὸ, χωρὶς τὸν ἐλάχιστο κόπο γιὰ τὸ πλέξιμο τοῦ στίχου.

— Νύχτα ἀξήμερωτη! σαλέβει ὁ νοὺς μου ὦ μὴ σὲ μένανε, μὴ στοὺς δικούς μου!

Νὰ τώρα σῆκωσε τὸ χέρι του, τ' ἀπλώνει σὸ λαιμό μου. θὰ μὲ πιᾶσει, θὰ μὲ ξελαρυγγίσει. Θεὲ μου!

— Ἄ!!!

Τινάχτηκε μιὰ κ' ἡ ὄπτασία χάνεται ἀπὸ μπρὸς μου στὴ στιγμὴ. Ἀνακάθουμαι καὶ συνεχῶς φέρνω λίγο ἀπ' τὴ φρίκη. Εἶναι χαράματα. Τὸ χέρι μου πού ἀκουμπόουσα ἀπάνου μουδιᾶσε καὶ μερμηγκιάζει. Σηκώνουμαι ὀρθός καὶ σιγοπερπατῶ. Ἄ-